



VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ Č. 3

VYSOKÉ NAD JIZEROU

Program:

DNES - 19. října 1981 - pondělí

- 9,00 - Seminář - malý sál
Krakonoše
- 13,30 - Rozloučení s DS ZV ROH
ZTS Třemošnice
- 14,30 - Vítání DS OB Újezd u
Brna na MěNV
- 14,45 - Větrovanka před Krakonošem
- 15,00 - Vítání DS OB Újezd u
Brna před Krakonošem
- 16,00 - Divadelní představení -
19,30 Molière: Tartuffe
- 22,00 - Setkání souboru s pat-
rony na Větrově

ZÍTRA - 20. října 1981 - úterý

- 9,00 - Seminář - malý sál
Krakonoše
- 13,30 - Rozloučení s DS J. Hon-
sy SKP Sklářny Karolin-
ka
- 14,30 - Vítání DS OB Radonice
na MěNV
- 14,45 - Větrovanka před Kra-
konošem
- 15,00 - Vítání DS OB Radonice
před Krakonošem
/pokračování str.2/

Národní přehlídka vesnických a zemědělských divadelních souborů

Tradičně dokázalo dobré divadlo mluvit o současných problémech zobrazením jakýchkoliv událostí historických nebo současných. Aischylos hájil práva své vrstvy pojednáním starých mýtů. Mluvil o současnosti pomocí příběhů na hony vzdálených své době. Příkladem bychom uvedli jistě úctyhodně; třeba i staré lidové hry z Železného Brodu a Vysokého. Podstatné tedy bylo na práci divadla vždy to, zdali svým osobitým jazykem názorně vyjadřovalo význam současný, současné hodnocení okolního světa. Podstatné vždy

K SOUČASNÝM HRÁM

bylo, zdali bylo divadlo aktuální, a to při zpracování jakéhokoli námětu.

Proč máme tedy pak takový zájem o současný příběh? Není to zpozdilost a míjení cíle? Není to zaměření se na věc druhého řádu jestliže lze současnost hodnotit i hrou napsanou o historii?

Není to zpozdilost. Neboť je nám bližší aktuální divadelnost pojednáváná na současném příběhu. Autor je nucen mluvit nemlhavě a bez alegorií, je nucen konkrétně své postoje a hodnocení dokládat, diskutovat o něm s námi.

Autor, volící si současný námět, má pak velmi nelehkou úlohu v dalším ohledu: je nucen být původní. Musí si sám určit žánr a styl díla a musí nás s ním rychle seznámit. Básník, píšící courtoisní lyriku ve středověku, měl úlohu snažší; ostatně stejně tak všichni umělci do konce 19. století. Básník ve zvoleném případě psal a pouze naplňoval tradiční formu vyznání, alby, svítáníčka... Po přečtení několika prvních veršů čtenář

/pokračování str.2/

- 16,00 - Divadelní představení-
19,30 N.V.Gogol: Revizor
22,00 - Setkání souboru s pat-
rony na Větrově
-

Včera ráno se malý sál Krakovoše doslova nabil v očekávání prvního semináře. Hovořilo se o vejprnickém představení Gogolovy Ženitby. Po fundovaném exkurzu do ruské dramatiky a rozboru zhlédnuté inscenace s. Šindelářem a posléze i dalšími členy poroty vznikla i menší diskuse: tentokrát dokonce netradičně bez přílišného přemlouvání a úplatků v podobě frčana pro prvního diskutéra. I celková atmosféra semináře byla potěšující: shodli jsme se totiž na tom, že otevřený a upřímný dialog, který na všech seminářích povedeme, nemá být "metlou na soubory", ale inspirací pro další práci nás všech.

Naším slídivým zrakům a sluchům neuniklo, že letošní porota je složena ze samých pracovitých lidí. Diskutují o amatérském divadle totiž i tehdy když nemusí. Včera je problémy amatérských divadelníků zaujaly natolik, že málem zmeškali večeri. Hovořili o ideálním způsobu vedení seminářů a diskusí o představení: jde o to, aby diskusní dopoledne ve Vysokém byla maximálně využita.

/pokračování ze str.1/

courtoisní lyriky věděl, o co jde, jakých konců se lze nadít. Současný autor tuto oporu v tradici nemá. Před zvednutím opony nevíme, zdali půjde o reálnou hru, básnickou stylizaci, grotesku. Řecký divák věděl, že bude slyšet verše a zpěv. Dnes tradice závazná není. Dnešní divák předem o žánru neví nic. Každý autor může a musí tvořit dle svého. Současní umělci tohoto století za sebou sice mají tradici, ale před sebou méně závazků než jejich historičtí předchůdci. Vidíme-li Bílkovy hry na jevišti, jeho díla nejsou mírně osobitou obměnou tradice, ale nabízením nového žánru.

Někdy se zdá, že se hry ze současnosti hrají snadno, samy, že s nimi herci nemají mnoho starostí. Ale jsou to podle mne hry značně obtížné pro herce, stejně jako předtím pro autora. Jsou nelehké určováním žánru, jeho určováním tvorbou v herecké složce.

Současná hra na jevišti je tedy zpravidla projevem velmi těžké práce autora i herců. Buďme si tedy jako diváci této nelehké práce vědomi.

Milan Cikánek

vedoucí div. odd. ZUČ ÚKVČ

Jean -Baptiste Poquelin - MOLIÉRE

/ 1622 - 1673/

" Milovat Moliéra, to znamená být navždy vyléčen nejen z nízkého a sprostého pokrytectví, ale i z fanatismu, nesnášlivosti a tvrdosti ... Milovat Moliéra, to znamená milovat zdraví a právo na přímou čarost ducha u druhých stejně jako u sebe."

/ Sainte-Beuve/

" Moliérovo dílo je stále aktuální. Je proto, že postavy takových dramatiků jako je Molière, jsou figury, v nichž se přesně odráží doba, z nichž se pokaždé výrazně projevují její třídní a profesionální znaky, a jež daleko překročily hranice doby, jsouce živé podnes, to jest nejsouce již charaktery, nýbrž typy ..."

/Maxim Gorkij/

PRVNÍ DOJMY ...

Nováčkem vysockých přehlídek je letos Divadelní soubor ZV ROH ZTS Třemošnice, který v dramaturgickém kontextu programu zde jako jediný zastupuje divadelní tvorbu pro dětského diváka.

O svých čerstvých zážitcích promluvil za celý kolektiv i František Hochman :

" Na národní přehlídce jsme přijeli poprvé. Neznali jsme Vysoké, a proto nás už při příjezdu překvapila překrásná poloha městečka s malebným pozadím Krkonoš viditelným za přechodného slunečního osvětlení. A to přivítání! Byli jsme jako oslněni vřelým přijetím na národním výboru, před kulturním domem Krakonoš, milým chováním a péčí o nás, jak naší hostitelky, soudružky Slávky Hubačkové, tak všech obyvatel Vysokého. Měli jsme to štěstí, že našemu přivítání byla přítomna spisovatelka Marie Kubátová. Její přítomností ještě vynikla slavnost té, pro nás nezapomenutelné chvíle.

Z toho všeho, ale i z prvního přehlídkového představení vznikl v nás pocit hluboké odpovědnosti, která nás zavazuje zahrát naše představení jak nejlépe umíme." Přejeme souboru, aby těch pěkných zážitků zde bylo co nejvíce. - kdo -

VĚTRNÍK, zpravodaj XII.národní přehlídky vesnických a zemědělských divadelních souborů. Vydává PV XII.NPVZDS-Číslo 3.Redakce: Alena Gasparičová, Karla Dörrová.

Nebývá tradicí, že by na vysocké národní přehlídce vystupoval soubor s inscenací hry pro děti či pohádky. Je rozhodně velkým kladem, že se tak letos stalo a navíc, že jsme se i v této problematické oblasti tvorby pro děti setkali s kvalitní inscenací.

Už při volbě textu měl třemošnický soubor šťastnou ruku, neboť si vybral z oné nepřiliš obsáhlé hromádky dobrých her pro děti: Kozákova pohádka "O ševci Ondřejovi a komtese Julince" je pro dnešek odpovídající verzí tradiční české národní pohádky, psané moderním a čistým jazykem, se smyslem pro jemný situační humor. Na bázi tohoto textu vznikla upřímná a v podstatě ve všech složkách čistá, prostá a jednoduchá a přitom režijně promyšlená inscenace, která nejen dětským divákům, ale/ jak se ukázalo při vysockých představeních/ i dospělým divákům poskytla

RECENZE

příjemný kulturní zážitek.

Vhodné typové obsazení /s využitím osobních předností i nedostatků představitelů/ pak přineslo vesměs odpovídající upřímné a věrohodné ztvárnění jednotlivých postav./ Z nich se poněkud volbou množstvím výrazových prostředků vedoucích až k šarži vymykali kníže Józsa a Šuspa.

Přes celkový příznivý dojem, který inscenace zanechala je třeba podotknout, že tomuto dojmu by ještě více prospělo zkrácení textu a zvýšení temporytmu inscenace. Diskutabilní je rovněž hudební složka, která - zřejmě náhodnou volbou melodií lidových písní bez ohledu na jejich původ - působí poněkud neorganicky a v některých okamžicích představení retarduje. Viditelná přítomnost harmonikářky na kroji jeviště pak navíc působí rušivým dojmem.

Ale i přes uvedené výhrady můžeme jenom zdůraznit, že třemošnická inscenace je důkazem, že i v oblasti divadla pro děti lze při věnování žádoucí péče a při dobré přípravě tvůrců dosáhnout výsledků, které jsou jak potěšením divákovým, tak i důležitým stupněm vývoje souboru samotného.

-g-

Dozvěděli jsme se, že přípravný výbor vysocké národní přehlídky vystřídal ve svých řadách řadu pracovitých členů. Požádali jsme, aby ze dva nebyli dosud vystřídání a věřili, že ani nebudou: manželé Hejralovi. Přejeme jim výdrž do dalších let!

brali jsme z metodického materiálu doc.dr. Jana Císaře

ZÁKLADY DRAMATURGIE /pokračování/

Prvním z dalších sledovaných prvků jsou čas a prostor. Obě tyto kategorie jsou pro vytvoření dramatické situace dramatu naprosto nezbytné.

Spoluvytvářejí v samé podstatě onu nesnesitelnost postavení člověka. Z jistého hlediska ji činí ještě nesnesitelnější. Svou specifickou funkci právě v dramatu čas i prostor plní tím, že doslova zvyšují napětí, svár, jenž vyplývá z postavení lidí. A zároveň jsou oba tyto prvky schopny přenést tento svár do širších souvislostí. Proto je nutné i při dramaturgickém rozboru, při přípravě dramaturgicko-režijní koncepce, zkoumat tuto funkci času a prostoru jako komponentů dramatické situace.

... Jestliže se velice často říká, že divadlo se hraje zde, a myslí se tím situování určitého představení do určitého jedinečného prostoru, potom totéž platí pro drama a jeho dramatickou situaci. Ono "zde" je v tomto případě nutností, která požaduje, aby lidé své problémy svým jednáním rozhodli právě v tom jediném prostoru, který je svazuje, a nikde jinde. Klasicismus odvodil z antického dramatu takzvané dramatické jednoty. Patřila k nim také jednota prostoru. Požadovala, aby dramatik nechal odehrát hru v jediném prostředí. To už dneska samozřejmě neplatí. Na množství prostředí nezáleží. Ale jednota prostoru v něčem jiném trvá dál. Prosazuje se jako neúprosná nutnost dramatické situace přivést na nějakém základě, který je nezrušitelný, stabilní, lidi do určitého prostoru dramatického, z něhož pro ně není úniku a v němž musí jednat.

Prostorem je třeba vesnice jistého typu. Jaký typ to je? Abychom si na to odpověděli, musíme nutně vzít v úvahu a analyzovat kategorii dramatického času. Metodicky samozřejmě rozebíráme prostor i čas zvlášť - jak v těchto výkladech, tak při samotném dramaturgickém rozboru. Ale prakticky spolu v dramatickém díle čas a prostor souvisejí a nejenom že jeden bez druhého nepochopíme a nevyložíme, ale i v samotné struktuře díla - při vytváření dramatické situace - fungují jako spojitá nádoba. Tohle je vždycky potřeba mít na paměti. Zase je nutno vrátit se při analýze konkretizace dramatického času k problému základnímu: jak spolupůsobí při tvorbě je-

dinečné dramatické situace toho nebo onoho dramatu.

Říkává se také, že každé divadelní představení se hraje v čase, který je přítomný a už se nikdy nevrací. A tato naléhavost přítomnosti, ono teď existuje i v konkretizaci času jako prvku dramatické situace dramatu. Je veličinou, která nedovolí postavám ani na chvíli zaváhat, která je přinutí k okamžitému rozhodnému jednání. Pro čas jako součást dramatické situace dramatu není možné, aby poskytoval postavám jakýkoliv odklad. Žene je stále a neúprosně k tomu, že musí jednat - nebo přinejmenším se o jednání nějakého druhu stále pokoušet. Odtud, z tohoto zdroje, se rodí spád dramatu, o němž, to jest o spádu vůbec - jsme mluvili na začátku jako o značku každé životní dramatické situace. Odtud také - protože nelze prodlévat a čas letí - vzniká odhodlání lidí vstupovat nemilosrdně a otevřeně do obnažených a ostrých konfliktů a vzít na sebe všechny důsledky, jenž z nich vyplynou.

Tato neodkladná naléhavost přítomného času - t o t e ě nebo nikdy - pokud jde o rozhodování postav k činům a jednání, jež z toho rozhodnutí pramení, existuje v dobrém dramatu vždycky. Jenže ve skutečně velkém dramatu má ještě další dimenzi. Není jen naléhavostí, jež se dotýká člověka osobně, má i svůj historický rozměr, který vřazuje lidi do dějin. Dělá z nich jejich subjekt i objekt. Podmiňuje na straně jedné jejich jednání společenskými poměry, staví je na pevnou půdu společenské reality. To je onen objektivní moment, který je nezávislý na člověku a který jej činí příslušníkem určité společnosti, třídy, vrstvy v přesně dané době. A na straně druhé u dramatu nejlepších dovoluje ukázat, jak člověk tuto svou dobu chápe, jak reaguje na společenskou a sociální realitu, jak se vyrovnává svými činy s dějinami. To je onen subjektivní moment, jenž vždycky dává v dobrém dramatu možnost volby; možnost prokázat své schopnosti důstojně a aktivně se s dobou vyrovnat.

/zkráceno,
pokračování v č. 4 /